

modorát akartam hangsúlyozni, s azt találtam kibökni, hogy a feltételes mód még nyelvtani formájában sem fordul elő nála, Győző csak egy verssorát idézte szelíd mosollyal: „Szeretnék még egyszer látni...” Gondolom, szemléletes példa mindkét irányban.

Magától értetődött, hogy amidőn végre sikerült a *Sorsunk* anyagi alapjait biztosítani, és effektív tevékenységbe foghattunk, az első naptól kezdve a társszerkesztő-mindenes munkáját végezte, mint valahányan.

Várkonyi Nándor: *Pergő évek.*
Magvető Könyvkiadó, Bp., 1976.

Rónay György

Csorba Győző: *A híd panasza*

Csorba Győzőnek, az ófrancia Hélinant fordítójának második kötete «A híd panasza». Mély, komor, magvas költő. Isten és halál a két nagy élménye. «Borotvaélen áll», kiábrándultan és makacsul, viaskodó elszántsággal perel az elmúlással. Formája nem zeng, nem dalol, nincs szárnya a lírájának; dohog, töpreng, vádol és tűnődik. Súlyosra kalapált strófái tompán görögnek. Így ír:

*Élek eztán mint a gép s mogorva
közöny áradó
folyamain pálcaként forogva
csak hagyom magam.*

Nehézkes, de sokszor éppen ebben a nehézkességében van értéke. Abban, ahogyan egy-egy meglepően valóságos képet tud felvetni – mint az idézetben ezt: «pálcaként forogva» – vagy egy másik verse erős végső strófájában: «Hogy a borotva éle is – eldőlhessen s a híg – légben megálljak, mint aki – *beásva áll hasig.*» Valami zord középkori íz bujkál a soraiban, sötét színeiben

és aszkétikus elszántságában. Nem a zene, hanem a gondolat felől indul neki a versnek; és elsősorban nem a világban néz szét, hanem önmagában. Líránk újabban hajlamos a pongyolaságra, s a költők elé már-már esztétikaként szabják: legyenek szorgalmasak az ihletben és lusták a fegyelemben; a versek oly könnyedén és bőven patakanak, hogy vizük egyszerre csak lapos tóvá reked s mindig egyforma képeket tükröz. Csorba Győzőben szerencsére semmi nincs ebből a divatos és népszerű lustaságból. A felszín helyett a mélybe tör; ihlete nem szökdécsel, medret váj magának. Akadnak botló sorai, – «normáim elmentek veled» például, – groteszk jelzői, – «rezge fény», «nem-szeretem dolgok», – s néha enged egy-egy lazább, édesebb, közhelyszerű hangulat kísértésének; ám ezek inkább kivételek. Egyébként mértéktartó s biztos, s a három halottól, akit sirat, már nem egyszer fölemelkedik a Halálhoz, a személyes üggyől az egyetemeshöz. Úgy érezzük, formában, – vagy helyesebben talán mondataiban – zártabbá, tömörebbé kell válnia, befejeznie például mondatát a strófával – (mert minek a strófa, ha a mondat mindig túlfut rajta?) – ebben erősebb fegyelemre szorítania magát. Hogy teltebben és tisztábban, – ne lazán és elmosódva – szóljon verseiben az a szép, mély emberi hang, igazi férfihang, amelynek végzetéről és magányosságáról legjobb darabjai beszélnek. «Te olaj vagy, mindenki más víz» – írja: úgy érezzük, ilyen nem vegyülő olaj a lírája; nem az anyaga. Mély, magvas, komor költő, – mondtuk róla. Tegyük hozzá: ha nem is egészen kiforrott és higgadt még: – komoly költő, igazi költő.

Magyar Csillag,
1943. 14. sz.